
PRIKAZI

PRIKAZ

UDC: 930.85(049.32)

orcid.org/0000-0001-8055-2814

Svetlana M. Velimirac*

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

ČITATI DRUGOG – DRUGO ČITANJE**(Goran Đurđević: Dnevnik čitanja. Prikazi, recenzije i osvrti (2012. – 2022.). Zagreb: Durieux, 2022.)**

U izdanju hrvatske izdavačke kuće *Durieux*, marta 2022. godine objavljeno je delo intrigantnog naslova: *Dnevnik čitanja* Gorana Đurđevića. Ljubitelji pisane reči uvek su zainteresovani za tuđe literarne izbore, a ovom prigodom autor nam pruža priliku da bez pogleda preko ramena u redove nečijeg štiva ili postavljenog pitanja „Šta čitate?“ saznamo kako se oblikovao njegov stvaralački rad i ko su neki od autora i dela koji su na njega uticali. Listanjem knjige autora Đurđevića pristupamo desetogodišnjim izborima literature koju je proučavao i komentarisao iz više različitih oblasti. Zbirka predstavlja multidisciplinarni prikaz odabranih dela sa evropske i svetske naučne scene za koje autor smatra da su ostavili traga u određenim naučnim oblastima.

Đurđević počinje od polja arheologije i antropologije i analizira 12 radova među kojima su monografska izdanja, istorijski prikazi, kulturološki i popularni osvrti na teme arheologije, antropologije i srodnih struka. Đurđević ukazuje na to ko

* svetlana.velimirac@fjn.bg.ac.rs

su autori izdvojenih dela, i uočava kontekste u kojima su ona nastajala: ukorenjenost autora u sopstvenim političkim, verskim ili nacionalnim uverenjima i ideologijama koje se nepogrešivo reflektuju na istraživački rad. On s pravom primećuje postojanje *Drugoga* u konstrukciji i produkciji znanja o prošlosti i naglašava ukoliko je još neki naslov dodatne (ili osnovne) literature neophodno pročitati da bi se stekla što objektivnija slika o tematici dela. Nenametljivo ali sugestivno Đurđević po(d)učava čitaoca zašto nije saglasan sa određenim stavom u pročitanoj delu i odmah predlaže kako bi se mogao nadomestiti izmenjeni sadržaj. Pojedini osvrti imaju i humorističnu notu, asocijacije na reklamne i sadržaje iz dnevnih i ličnih događaja (slogan za napitak „Kraš Express“ primenjen na preporučeno dvodnevno doziranje knjige svakako će izmamiti osmeh ljubiteljima čitanja koji se sećaju reklame za ovaj proizvod) čime je autor postigao autentičnost i preneo na čitaoca lični doživljaj čitanja dela.

Poput Robinzona Krusoa koji uredno beleži zapise za svoje dane, tako i Đurđević u *Dnevniku čitanja* prilježno izdvaja ključne crtice iz svakog pročitanoj rada, bitne za nova otkrivanja i saznanja o svetu i društvu. Područje ekohumanistike druga je tematska celina ove zbirke, te se susrećemo sa sledećih 15 naslova. Oni nam donose istorijski i geografski razuđene perspektive o odnosu čoveka i prirode, od antičkih i srednjevekovnih ekoloških misli do savremenih specifičnih pravaca u oblasti ekokritike kao što su ekofeminizam ili digitalna ekohumanistika. Đurđević vodi računa o zastupljenosti globalnog i lokalnog pogleda na životnu sredinu, tako da možemo saznati o mediteranskoj, ardenskoj, regionalnoj ili varaždinskoj problematici u vezi sa očuvanjem prirode, o čemu su pisali različiti autori. Takođe, on nastoji da se u zbirci čuje višeglasje: pored predstavljanja dela posvećenih ekofeminizmu, jedan od naslova glasi „Muškost i priroda“, sa izvrsnim osvrtom na maskulino/feminino u vremenu *sociocena*.

Naredno poglavlje nosi naslov „Povjest“ i uvodi nas u segment zbirke koji se bavi delima sa istorijskim temama. Odabir autora obuhvata obimne historiografske studije koje donose svežinu u odavno istraživane teme, nove perspektive mladih i već afirmisanih autora, kao i radove usmerene ka pojedinačnom, lokalnom i marginalnom. Đurđević analizira i naslove koji mogu naći svoje mesto u nastavi istorije dajući svoj didaktičko-metodički sud, zatim ide i korak dalje ka Metodičkom digitalnom paketu i njegovoj primeni u nastavi istorije, i nastavlja u istom

prosvetiteljskom duhu ka istorijskim lekcijama za budućnost kojima smatra da nas izabrani naslovi mogu podučiti.

Inspiracija za naučni rad i stručno usavršavanje Gorana Đurđevića uokvirena koricama ove knjige prikaza, recenzija i osvrta je prelazna: čitajući Đurđevićeve utiske, pohvale i kritike, javlja nam se želja da i sami postanemo konzumenti ove literature. Đurđević precizno izvlači iz svakog odabranog dela liniju koja nastavlja započetu misao kod narednog autora, tako da se ideje nastavljaju, nadopunjuju, ali i preispituju u svetlu novih saznanja. Ključne teze u svakom novom pročitanoj materijalu otvaraju put ka drugačijem otkrivanju prirodnih i društvenih uslovljenosti čiji smo deo. Za svaki navedeni naslov Đurđević uspeva da izdvoji najbitnije i fokusira pažnju na to kako se pojedini pojmovi reprezentuju kroz različite diskurse. Kritički osvrt autora nepogrešivo iznalazi mesta spajanja tako da ono što je potisnuto, manjinsko, bezglasno postavlja u prvi plan i osvetljava kroz naučnu prizmu – neke od ovih tema su pitanja roda, rase, mitova, zaštite prirode ili preispitivanja istorijskih narativa.

Šta još dobijamo kao dar čitajući ovu knjigu? Stručna i naučna literatura obiluje podacima koji su interpretirani kroz različite metodološke modele. Đurđević nam predstavlja dela koja bi mogla proći nezapaženo usled stalnog priliva novih naslova, a koja svojim kvalitetom zaslužuju da budu uvrštena u obaveznu literaturu za pojedine oblasti. Odabrane knjige su sa više jezičkih područja, te nam donose raznovrsne interpretacije tema koje Đurđević potom analizira i približava potencijalnim čitaocima bilo da su to naučni radnici ili laici zainteresovani za određenu oblast. Knjiga sadrži i Pojmovnik sa definicijama, Napomenu o prikazanim knjigama i časopisima sa podacima gde su objavljeni što značajno olakšava pronalaženje traženog dela, kao i indeks imena pomenutih u knjizi. Lični osvrti autora na svako uvršteno delo obiluju primerima pažljivog iščitavanja, pronicljivog zapažanja nijansi u jeziku koji se koristi u akademskom diskursu, pozivima na dalja razmišljanja o datom problemu koji se proučava i referencama na dodatne izvore kojima se čitaoci mogu uputiti.

Na kraju ovog prikaza, vraćam se prvim stranicama knjige na kojima piše da je Đurđevićovo delo posvećeno autorovoj baki Rajki, koja ga je – i sama pasionirana čitateljka – podsticala na sveukupni literarni i životni razvoj. Smatram da je ova zbirka ponos u rukama bake koja je išćitala mnoge stranice raznovrsne literature, te

da će inspirisati i podsticati čitaoce na aktivno traganje za vrednim naslovima čime predstavlja značajan vodič za studente, nastavnike, naučnike i širu čitalačku publiku i da predstavlja dragocen dodatak svakoj polici sa knjigama.

Datum prijema: 15.9.2025.

Datum ispravki: /

Datum odobrenja: 20.9.2025.